सज्जन्ति पुरुषे नार्य्यः पुंसां सोऽर्थश्च पुष्कलः । अन्यथा रक्षतः शापोऽभविष्यत्ते मतिश्च मे ।
रक्षिता च त्वया तात मम चापि निवेदिता । अहं ते प्रीतिमान् पुत्र स्वस्थः स्वर्गं गमिष्यसि ।
इत्युक्त्वा विपुलं प्रीतो देवशर्म्मा महानृषिः । मुमोद स्वर्गमास्थाय सहभार्य्यः सशिष्यकः ।
इदमाख्यातवाञ्चापि ममाख्यानं महामुनिः । मार्कण्डेयः पुरा राजन् गङ्गाकूले कथान्तरे ।
तस्माद्ब्रवीमि पार्थ त्वां स्त्रियो रक्ष्याः सदैव हि । उभयं दृश्यते तासु सततं साध्वसाधु वा । १२५
स्त्रियः साध्व्यो महाभागाः समन्तात्लोकमातरः । धारयन्ति महीं राजन्निमां सवनकाननां ।
असाध्व्यश्चापि दुर्वृत्ताः कुलघ्नाः पापनिश्चयाः । विज्ञेया लक्षणैर्दुष्टैः स्वगात्रसहजैर्नृप ।
एवमेताः सुरक्ष्या वै शक्याः कर्त्तुं महात्मभिः । अन्यथा राजशार्दूल न शक्या रक्षितुं स्त्रियः ।
एता हि मनुजव्याघ्र तीक्ष्णास्तीक्ष्णपराक्रमाः । नासामस्ति प्रियो नाम मैथुने सङ्गमेति यः ।
एताः कृत्याश्च कार्य्याश्च कृताश्च भरतर्षभ । न चैकस्मिन् रमन्त्येताः पुरुषे पाण्डुनन्दन । १३००
नासां स्नेहो नरैः कार्य्यस्तथैवेर्ष्या जनेश्वर । खेदमास्थाय भुञ्जीत धर्म्ममास्थाय चैव ह ।
निहन्यादन्यथाकुर्व्वन्नरः कौरवनन्दन । सर्व्वथा राजशार्दूल युक्तिः सर्व्वत्र पूज्यते ।
तेनैकेन तु रक्षा वै विपुलेन कृता स्त्रियाः । नान्यः शक्तस्त्रिलोकेऽस्मिन्रक्षितुं नृप योषितं ।
इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व्वणि आनुशासनिके पर्व्वणि विपुलोपाख्याने त्रिचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४३ ॥

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ यन्मूलं सर्व्वधर्म्माणां स्वजनस्य गृहस्य च । पितृदेवातिथीनाञ्च तन्मे ब्रूहि पितामह ।
अयं हि सर्व्वधर्म्माणां धर्म्मश्चिन्त्यतमो मतः । कीदृशस्य प्रदेया स्यात् कन्येति वसुधाधिप । १४०५
॥ भीष्म उवाच ॥ शीलवृत्ते समाज्ञाय विद्यां योनिञ्च कर्म्म च । सद्भिरेवं प्रदातव्या कन्या गुणयुते वरे ।
ब्राह्मणानां सतामेष ब्राह्मो धर्म्मो युधिष्ठिर । अवाह्यमावहेदेवं यो दद्यादनुकूलतः ।
शिष्टानां क्षत्रियाणाञ्च धर्म्म एष सनातनः । आत्माभिप्रेतमुत्सृज्य कन्याभिप्रेत एव यः ।
अभिप्रेता च या यस्य तस्मै देया युधिष्ठिर । गान्धर्व्वमिति तं धर्म्मं प्राहुर्व्वेदविदो जनाः ।
धनेन बहुधा क्रीत्वा सम्प्रलोभ्य च बान्धवान् । असुराणां नृपैतं वै धर्म्ममाहुर्म्मनीषिणः । १४१०
हत्वा छित्त्वा च शीर्षाणि रुदतीं रुदतीं गृहात् । प्रसह्य हरणं तात राक्षसो विधिरुच्यते ।
पञ्चानान्तु त्रयो धर्म्या द्वावधर्म्यौ युधिष्ठिर । पैशाचश्चासुरश्चैव न कर्त्तव्यो कथञ्चन ।
ब्राह्मः क्षात्रोऽथ गान्धर्व्व एते धर्म्या नरर्षभ । पृथग्वा यदि वा मिश्राः कर्त्तव्या नात्र संशयः ।
तिस्रो भार्य्या ब्राह्मणस्य द्वे भार्य्ये क्षत्रियस्य तु । वैश्यः स्वजात्या विन्देत तास्वपत्यं समं भवेत् ।
ब्राह्मणी तु भवेज्ज्येष्ठा क्षत्रिया क्षत्रियस्य तु । रत्यर्थमपि शूद्रा स्यान्नेत्याहुरपरे जनाः । १४१५
अपत्यजन्म शूद्रायां न प्रशंसन्ति साधवः । शूद्रायां जनयन् विप्रः प्रायश्चित्ती विधीयते ।
त्रिंशद्वर्षो दशवर्षां भार्य्यां विन्देत नग्निकां । एकविंशतिवर्षो वा सप्तवर्षामवाप्नुयात् ।
यस्यास्तु न भवेद्भ्राता पिता वा भरतर्षभ । नोपयच्छेत तां जातु पुत्रिकाधर्म्मिणी हि सा ।
त्रीणि वर्षाण्युदीक्षेत कन्या ऋतुमती सती । चतुर्थे त्वथ संप्राप्ते स्वयं भर्त्तारमर्जयेत् ।